

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของครูเกษตร ต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐาน ส่วนบุคคลกับบทบาทของครูเกษตร และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้กับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษารoles of teachers in promoting agricultural occupations to students in secondary schools in Chiang Mai province 3 roles are

1. บทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพการเกษตรมี 3 บทบาท

1.1 บทบาทในการถ่ายทอดความรู้

- ครูเกษตรมีบทบาทในการวางแผนการถ่ายทอดความรู้ ในระดับมาก
- ครูเกษตรมีบทบาทในการทดลองวิจัยและการถ่ายทอดความรู้ในระดับปานกลาง
- ครูเกษตรมีบทบาทการติดตามประเมินผล ในระดับมาก

1.2 บทบาทการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

- ครูเกษตรมีบทบาทในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ในระดับปานกลาง

1.3 บทบาทการติดตามข่าวสารการเกษตร

- ครูเกษตรมีบทบาทในการติดตามข่าวสารการเกษตร ในระดับปานกลาง

2. บทบาทด้านการบริการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรกร มี 3 บทบาท

2.1 บทบาทการเป็นครูแนะแนวอาชีพเกษตรกร

- ครูเกษตรมีบทบาทในการเป็นครูแนะแนวอาชีพเกษตรกร ในระดับมาก

2.2 บทบาทการสนับสนุนกิจกรรมทางการเกษตร

- ครูเกษตรมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมทางการเกษตร ในระดับปานกลาง

2.3 บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน

- ครูเกษตรมีบทบาทในการเป็นผู้ประสานงาน ในระดับปานกลาง

3. บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตรมีการ 3

บทบาท

3.1 บทบาทการพัฒนาภาวะการเป็นผู้นำของนักเรียน

- ครูเกษตรมีบทบาทในการพัฒนาภาวะการเป็นผู้นำของนักเรียน ในระดับปานกลาง

3.2 บทบาทการบริหารการเกษตร

- ครูเกษตรมีบทบาทในการบริหารการเกษตร ในระดับปานกลาง

3.3 บทบาทการมีส่วนร่วมทางสังคม

- ครูเกษตรมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางสังคม ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับ บทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตร บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร ในระดับน้อย

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตร บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร ในระดับน้อย ส่วน บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร มีความสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง

สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตรในระดับน้อย ส่วน บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร มีความสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง

ระดับการสอน มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตร บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร ในระดับน้อย

การประกอบอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตรบทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร ในระดับปานกลาง ส่วน บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตรมีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาอาชีพเกษตร บทบาทด้านการบริการแนะแนวทางการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร ในระดับน้อย

ประสบการณ์สอน มีความสัมพันธ์กับบทบาทด้านการพัฒนาวิชาชีพเกษตร บทบาทด้านการบริการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตร ในระดับน้อย

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของครูเกษตรในการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่าครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการส่งเสริมอาชีพเกษตรในโรงเรียน พอสรุป ได้ดังนี้

1.ขาดงบประมาณในการสนับสนุน เนื่องจากวิชาอาชีพเกษตรเป็นวิชาที่มีความจำเป็นควรมีงบประมาณสนับสนุนในเรื่องอุปกรณ์การเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง ฝ่ายบริการควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอกับโครงการหรือกิจกรรมที่ครูเสนอมา

2.ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อการสอนที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ เพื่อให้ให้นักเรียนและครูได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางการเกษตรใหม่ๆ

3.นโยบายของผู้บริหาร ผู้บริหารมักจะให้ความสนใจแผนการเรียนวิชาสามัญมากกว่าแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตร เพราะมุ่งที่จะให้นักเรียนเขาเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนมีความสนใจการเรียนวิชาอาชีพเกษตรไม่มีโอกาสเลือกเรียนได้ และนักเรียนที่มาเรียนวิชาอาชีพเกษตร ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มีปัญหา ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนเลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตนเอง โรงเรียนมีนโยบายในการส่งเสริมอาชีพเกษตรที่ชัดเจน

4.ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีจำนวนน้อย เป็นอุปสรรคในการสอน เนื่องจากแผนการเรียนวิชาอาชีพเกษตรมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้เฉพาะด้าน และจำนวนครูต้องมีจำนวนเพียงพอ ครูเกษตรควรจะประสานกับผู้รู้หรือแหล่งความรู้ในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้

5.ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ลูกเรียนวิชาอาชีพเกษตรเนื่องจากเห็นว่าวิชาอาชีพเกษตรเป็นวิชาที่ต้องปฏิบัติ จึงมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนได้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษาเพียงอย่างเดียว ดังนั้นครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรสร้างความเชื่อมั่นและสร้างภาพพจน์ในการเรียนการสอนให้เป็นที่น่าสนใจและเป็นรูปธรรม เช่น มีการทดลองศึกษาค้นคว้า มี แปลงสาธิต นักเรียนมีรายได้ในระหว่างเรียน โดยเฉพาะเครื่องมือการเกษตรที่ทันสมัย และการนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตรนอกโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตร พบว่า

บทบาทในการวางแผนการถ่ายทอดความรู้ ครู ที่สอนวิชาอาชีพเกษตรส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ได้มีการวางแผนการสอนอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกครั้ง โดยเฉพาะในการศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ เตรียมเนื้อหาและกิจกรรมการสอน สอดคล้องกับการศึกษาของวิระพล (2538) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่าการเตรียมการสอน การใช้สื่อการสอน ความพร้อมของอุปกรณ์การสอนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเกษตร

บทบาทการทดลองวิจัยและถ่ายทอดความรู้ ครู ที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีการปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรควรมีการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้น่าสนใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเฉพาะการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ จากการทำได้ปฏิบัติและเป็นการนำเอาภูมิปัญญาพื้นบ้านมาบูรณาการเข้ากับการเรียนรู้ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการสถานประกอบอาชีพอิสระ กระทรวงศึกษาธิการ (2525:3) และ การให้นักเรียนได้มีการปฏิบัติทดลองปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นการศึกษา ซึ่งถือว่าการปฏิบัติเป็นหัวใจของการเรียนวิชาเกษตร สอดคล้องกับการศึกษาของมนเทียร (2524) ได้ศึกษาภาระหน้าที่ของครูเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของครูเกษตรและผู้บริหาร โรงเรียน พบว่า ครูเกษตรยอมรับว่าภารกิจต่าง ๆ นั้นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านการสอนภาคปฏิบัติ และ สายันต์ (2521) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่อการศึกษาวิชาเกษตรในวิทยาลัยครู พบว่า ควรเน้นในเรื่องการปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

บทบาทการติดตามประเมินผล ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ได้มีการวัดผลประเมินผลโดยการตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกครั้ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของวิชาอาชีพเกษตร สอดคล้องกับ ศึกษานิเทศก์ (2524:8) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ไว้ในข้อที่ 4 ว่า การประเมินผลงานของนักเรียน ประเมินจาก โครงการ และผลการปฏิบัติงานของนักเรียน

บทบาทการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรควรมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศในห้องเรียน บริเวณโรงเรียนให้เหมาะสมกับบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับอาชีพเกษตร ตรงข้ามกับการศึกษาของ เฉลิมพล (2533) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการสอน

วิชาเกษตรกรรมของครูเกษตรในทัศนะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า การจัดสิ่งแวดล้อมและด้านอาคารสถานที่ การจัดที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ทำการเกษตร ส่วนใหญ่เห็นด้วยระดับมาก

บทบาทการติดตามข่าวสารการเกษตร ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสที่จะได้มีการศึกษาหาความรู้ให้กว้างขวางขึ้น สามารถทำได้หลายวิธี เช่น ทางโทรทัศน์ วารสารเกษตรต่างๆ โดยเฉพาะการศึกษาค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต (Internet) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่สามารถนำความรู้การเกษตรที่ทันสมัย มาเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

บทบาทการเป็นครูแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ส่วนใหญ่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ได้มีการแนะนำแหล่งความรู้ ให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมทางการเกษตร ซึ่งครูเกษตรได้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เป็นบทบาทของครูในปัจจุบัน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น บทบาทของครูที่เคยบอกให้ท่องจำ เปลี่ยนมาเป็นผู้ชี้แนะ ให้นักเรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับศึกษานิเทศก์ (2533: 119 - 120) กล่าวถึงกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิชาเกษตรกรรมว่าเป็นการพัฒนาจากที่ครูเคยบอก ท่องจำ มาเป็นให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเพื่อให้นักเรียนมีความสุขกับการเรียน

บทบาทการสนับสนุนกิจกรรมการเกษตร ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรควรมีการปรับปรุงให้มีการปฏิบัติเป็นประจำและสม่ำเสมอเป็นการอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม เช่น การจำหน่ายผลผลิตการเกษตร การจัดกิจกรรมเพื่อฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ ดุริยะ (2536) ได้ศึกษาการจัด โครงการกิจกรรมหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาอาชีพเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า โครงการที่มีนักเรียนเข้าร่วมมากที่สุด คือ โครงการเกษตรและโครงการสหกรณ์ และ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การจัดหาตลาดจำหน่ายผลผลิตให้กับนักเรียน

บทบาทการเป็นผู้ประสานงาน ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรมีการปรับปรุงให้มีการปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ เป็นการนำเอาองค์ความรู้ภายนอกโรงเรียนเข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน โดยการเชิญผู้รู้ในท้องถิ่น การติดต่อแหล่งความรู้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา ซึ่งกาญจนา และ คณะ(2525: 20 - 22) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ

ในระดับมัธยมศึกษาเพื่อเอื้อให้ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ปกครอง สร้างเจตคติในการเรียนใหม่โดยไม่มุ่งหวังให้นักเรียนเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว

บทบาทการพัฒนาภาวะการเป็นผู้นำของนักเรียน ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรมีการปรับปรุงให้มีการปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ ปกตินักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพเกษตร ส่วนใหญ่จะมีพื้นฐานทางการเกษตรที่บ้านอยู่แล้ว ซึ่งโอกาสที่นักเรียนจะไปดำเนินธุรกิจทางการเกษตรต่อก็มีมาก ดังนั้นการฝึกให้นักเรียนเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ให้รู้จักการคิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและรู้จักการแสดงความคิดเห็นตามหลักประชาธิปไตย โดยการจัดกิจกรรมชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาในเรื่องระบอบประชาธิปไตย ตรงข้ามกับการศึกษาของสุรพงษ์ (2521) ได้ศึกษาสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกษตร-อาจารย์เกษตรใน โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อการดำเนินงานของชุมนุมเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย พบว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพเกษตรในระดับมัธยมศึกษา

บทบาทการบริหารการเกษตร ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรมีการปรับปรุงให้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการวางแผนการผลิตการจำหน่าย ตลอดจนเป็นการคาดหมายความต้องการของตลาดก่อนการผลิต สอดคล้องกับสวัสดี (2530: 16 - 19) กล่าวถึงการสอนวิชาอาชีพเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญว่า กระบวนการเรียนการสอน ต้องกระทำอย่างครบวงจรของการประกอบอาชีพ คือ เริ่มต้นตั้งแต่การเรียนรู้ คัดเลือก บำรุงรักษา จนถึงการแปรรูป การจำหน่าย และไปสัมผัสสถานประกอบอาชีพอิสระ

บทบาทการมีส่วนร่วมทางสังคม ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ควรมีการปรับปรุงให้มีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ เช่น การนำนักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเกษตรกับชุมชน การบริการชุมชนด้านการเกษตร เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ และสร้างความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล กับบทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร ทั้ง 3 ด้านคือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตร บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร พบว่า

เพศ มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรทั้ง 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตร บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร ในระดับที่น้อย แสดงว่าความสามารถของครูเกษตร ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือชาย มีความสามารถในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรเท่ากัน ดังนั้นความสามารถไม่ได้จำกัดที่เพศ น่าจะอยู่ที่ปัจจัยอื่น เช่น ความรับผิดชอบ การวางแผนการทำงาน ความเสียสละ

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร 2 ด้าน คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตร และ บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร ในระดับที่น้อย แต่มีบทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร ที่มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง แสดงว่า ครูเกษตรที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการพัฒนาในด้านการเป็นผู้นำที่ดี มีการวางแผนการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีการพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการเกษตรกับชุมชน ให้นักเรียนมีกำลังใจและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพการเกษตร

สถานภาพ มีความสัมพันธ์ กับ บทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในระดับน้อย 1 บทบาท คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตร แต่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 2 บทบาท คือ บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพทางการเกษตรกับบทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร แสดงว่าครูที่มีสถานภาพโสดมีเวลาให้กับงานส่งเสริมอาชีพเกษตรกร เนื่องจากไม่มีภาระทางครอบครัวดังนั้น ครูที่มีสถานภาพสมรส ควรจะมีการวางแผนการจัดเวลาให้กับงานและครอบครัว และบางครั้งจำเป็นที่จะต้องเสียสละเวลาในครอบครัวบ้าง

ระดับการสอน มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรทั้ง 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตร บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตร อยู่ในระดับที่น้อย แสดงว่าครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสอนระดับเดียวหรือสอนทั้งสองระดับ ไม่มีผลต่อการ

ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้กับนักเรียน เนื่องจากครูเกษตรกรมีการเตรียมการสอนทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ตามหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก

การประกอบอาชีพเสริม มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรในระดับน้อย 1 บทบาท คือ บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรกร แต่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง 2 บทบาท คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตรกร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนวิชาอาชีพเกษตรกร มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง แสดงว่าการประกอบอาชีพเสริมการเกษตร เป็นการพัฒนาครูเกษตรกรได้ เพื่อให้มีความรู้และการสร้างความเชื่อมั่น และหาประสบการณ์ใหม่ ๆ และนักเรียนได้มีโอกาสที่จะได้ฝึกทักษะเพื่อหาประสบการณ์จริงเป็นการสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพทางการเกษตร และเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา ช่วยทำให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

อายุ มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรทั้ง 3 ด้าน คือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตรกร บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรกร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตรกร ในระดับที่น้อย แสดงว่า ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรกรไม่ว่าจะมีอายุที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้กับนักเรียนเนื่องจากครูเกษตรกรที่มีอายุมากหรืออายุน้อย จะมีความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่เพื่อที่จะให้นักเรียนบรรลุ ตามหลักสูตรและจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก และครูเกษตรกรมีแผนการสอนมีการเตรียมการสอนอยู่ตลอดเวลา

ประสบการณ์ในการสอน มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรทั้ง 3 ด้านคือ บทบาทด้านการพัฒนาความรู้วิชาชีพเกษตรกร บทบาทด้านการแนะแนวการประกอบอาชีพเกษตรกร บทบาทด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาสังคมของนักเรียนอาชีพเกษตรกร ในระดับที่น้อย แสดงว่าครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรกรไม่ว่าจะมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรให้กับนักเรียน เนื่องจากครูเกษตรกรทุกคนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทในวิชาชีพ โดยเฉพาะจิตสำนึกในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน โดยการมีแผนการสอน มีการเตรียมการสอน และมีการศึกษาหาความรู้พัฒนาการเรียนการสอนตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะข้อคิดอันจะเป็นประโยชน์ต่อครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรกับบทบาทในการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียน รวมทั้งอาจเป็นประโยชน์ต่องานศึกษาวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาบทบาทของครูเกษตรต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้แก่นักเรียนพบว่า ครูที่สอนวิชาอาชีพเกษตรส่วนใหญ่ยังมีบทบาทในการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประกอบอาชีพทางการเกษตรและทัศนคติในการประกอบอาชีพทางการเกษตรของนักเรียนในอนาคตได้ ดังนั้นครูควรที่จะมีการปรับปรุงบทบาทในการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้มากขึ้น เช่น ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทดลองวิจัยทางการเกษตร การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ การติดตามข่าวสารทางการเกษตรใหม่ ๆ การเป็นผู้ประสานงานการฝึกให้นักเรียนพัฒนาบุคลิกภาพ และ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม จะทำให้นักเรียนที่เรียนวิชาอาชีพเกษตรรู้จัก การคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝ่ายบริหารควรจะทำให้การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของวิชาอาชีพเกษตร ที่สำคัญครูจะต้องแสดงบทบาทอย่างเต็มที่

ผลการทดสอบสมมติฐานชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับบทบาทการส่งเสริมอาชีพเกษตรในระดับที่น้อย เนื่องมาจากครูเกษตรมีความรู้ความเข้าใจและมีการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของครูเกษตรอยู่แล้ว แต่มีปัจจัยบางอย่างที่ควรสนับสนุนเพื่อที่จะทำให้การส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียนบรรลุผลสำเร็จ เช่น ควรส่งเสริมครูให้มีโอกาสพัฒนาความรู้ทางการเกษตร โดยการฝึกอบรมสัมมนา การส่งเสริมให้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อที่จะได้นำความรู้ใหม่ๆกลับมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ด้านสถานภาพครูเกษตรควรที่จะเสียสละเวลาและมีความตั้งใจในการส่งเสริมอาชีพเกษตร ด้านการประกอบอาชีพเสริมครูเกษตรควรได้รับการสนับสนุนเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อใช้เวลาในการศึกษาหาความรู้และ ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ เป็นตัวอย่างในการประกอบอาชีพให้กับนักเรียน ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะประสบการณ์เพิ่มขึ้น รายได้ในระหว่างเรียน และได้ฝึกปฏิบัติจริง ทำให้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตรต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อบทบาทของครูเกษตรในการส่งเสริมอาชีพเกษตรของนักเรียนทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงปัญหาและความสำเร็จในการส่งเสริมอาชีพเกษตรให้กับนักเรียนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาบทบาทของครูเกษตรในการส่งเสริมอาชีพเกษตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดต่างๆเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้เกิดการเปรียบเทียบและสามารถสรุปผลเป็นส่วนรวมได้มากขึ้น

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University